

Warszawa, dnia 4 listopada 2020 r.

KMP.570.6.2020.JJ

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych
w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie
dot. realizacji zaleceń SPT
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej jako: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 4 sierpnia 2020 r. do Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie (dalej jako: PdOZ, Izba lub placówka), udali się przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej jako: KMPT): dr Justyna Józwiak (socjolog), Justyna Zarecka (politolog w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego).

Celem wizytacji było sprawdzenie realizacji zaleceń wynikających z Raportu Podkomitetu ONZ ds. Zapobiegania Torturom oraz innemu Okrutnemu, Niehumanitarnemu, Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (SPT) z wizyty w Polsce w 2018 r.¹.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez asp. szt. Roberta Oleksiaka – Naczelnika Wydziału Prewencji;
- oglądzie pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, w tym: wybranymi protokołami zatrzymań, książką wizyt lekarskich, książką przebiegu służby;

¹ Raport z wizyty w Polsce, 21 styczeń 2020 r., CAT/OP/POL/ROSP/1.

- indywidualnych rozmowach z zatrzymanymi obecnymi w PdOZ;
- wykonaniu dokumentacji fotograficznej.

Po zakończeniu wizytacji poddano analizie dokumentację związaną z funkcjonowaniem Izby, a także wybrane nagrania z monitoringu.

Informacje zebrane przez KMPT podczas wizytacji posłużą do przygotowania raportu tematycznego, obrazującego stopień realizacji zaleceń SPT przez polskie władze.

2. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. pracownik placówki, osoba zatrzymana) lub organizacja, która przekazała KMPT informację nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że żadna władza lub funkcjonariusz nie nakáže, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.

3. Charakterystyka PdOZ

PdOZ przeznaczony jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Znajduje się w nim 20 miejsc w celach 2 – osobowych. W 2019 r. w pomieszczeniu zostało umieszczonych 1211 osób (w tym 174 doprowadzonych w celu wytrzeźwienia), natomiast w 2020 r. do dnia 14.08.2020 r. - 746 osób (w tym 110 doprowadzanych w celu wytrzeźwienia). W dniu wizytacji w PdOZ przebywało 5 zatrzymanych (podejrzanych głównie o kradzież i posiadanie narkotyków). Dwie kobiety opuściły PdOZ na chwilę przed wejściem wizytujących. Zarówno kobiety jak i konwojujący je funkcjonariusze mieli założone maseczki (przed wejściem na teren PdOZ funkcjonariusze ich nie posiadali). Kobiety były skute kajdankami na ręce trzymane z przodu. Analiza protokołów zatrzymania wykazała, że były to aktywistki Greenpeace, które zostały zatrzymane dzień wcześniej za rozwieszenie banneru na budynku Ministerstwa Środowiska nawołującego do zaprzestania wycinki lasów.

3.1. Środki ochrony przed koronawirusem

Wizytacja odbywała się w trakcie pandemii koronawirusa, a zatem przedstawicielki KMPT zwróciły także uwagę na to, jakie środki ostrożności stosowane są wśród funkcjonariuszy oraz zatrzymanych. Przed wejściem do Komendy zainstalowany jest pojemnik z płynem odkażającym, na drzwiach znajduje się komunikat informujący, że każda osoba przed wejściem na Komendę powinna użyć płynu (nie każdy z wchodzących się jednak do tego stosował). Na dyżurce w widocznym miejscu umieszczono *Procedurę używania maseczek higienicznych podczas wykonywania czynności służbowych w obiektach Komendy Stołecznej Policji oraz podległych jednostek organizacyjnych w związku z sytuacją epidemiologiczną związaną z zakażeniem koronawirusa*. Zgodnie z *Procedurą* obowiązek noszenia maseczek dotyczy osób realizujących czynności służbowe w następujących sytuacjach:

- w pomieszczeniach, w których przebywają co najmniej 2 osoby i nie ma możliwości zapewnienia dystansu 1,5 m między osobami;
- w sekretariatach;
- w miejscach obsługujących interesantów;
- związane z ochroną obiektu;
- w pomieszczeniach, w których przebywa jakaś osoba, w ciągach komunikacyjnych.

Z obserwacji delegacji KMPT wynika, że nie wszystkie te wytyczne są przestrzegane. Osoby na dyżurce, rozmawiające z interesantami, nie miały maseczek, w zasadzie z maseczki korzystał tylko profos PdOZ oraz niektórzy policjanci mający bezpośredni kontakt z zatrzymywanymi (np. podczas pobierania na przesłuchania). W PdOZ znajdowały się płyny do dezynfekcji oraz maseczki i rękawiczki. Zatrzymani, podczas kontaktu z policjantami, otrzymują maseczki, natomiast muszą je oddać w chwili wejścia do celi. Podczas wizytacji KMPT policjant pozwolił jednak zatrzymać maseczkę w celi osadzonemu, który rozmawiał z delegacją KMPT. W trakcie epidemii funkcjonariusze starają się osadzać zatrzymanych pojedynczo. Nie zawsze jest to jednak możliwe i w przypadku dużej liczby przyjęć osadzano po 2 osoby w celi. Osobom wchodzącym na Komendę oraz do PdOZ nie jest mierzona temperatura. Pomiar ciała wykonywany jest jedynie w stosunku do policjantów Komendy przychodzących danego dnia do pracy. Jak dotychczas nie stwierdzono zakażeń wśród policjantów KPP w Piasecznie, jednakże planowane jest wykonanie ok. 50 testów przesiewowych wśród policjantów, którzy mają kontakt z osobami z zewnątrz (czyli podczas interwencji, w terenie, a także w PdOZ). Pomieszczenia PdOZ są 2 razy dziennie sprzątane i odkażane płynem dezynfekującym.

4. Stan realizacji zaleceń SPT

4.1 Traktowanie osób zatrzymanych przez Policję

SPT przypominał, że każdy rodzaj przemocy wobec osób pozbawionych wolności musi być surowo zabroniony, ponieważ stanowi formę złego traktowania. Zarzuty powinny prowadzić do wszczęcia niezwłocznego i bezstronnego dochodzenia przez niezależny organ krajowy, a tam, gdzie istnieją wystarczające podstawy, osoby odpowiedzialne powinny być ścigane i odpowiednio sankcjonowane².

Stan realizacji

W okresie 1.01.2019 - 4.08.2020 nie były prowadzone postępowania dyscyplinarne, nie odnotowano zawiadomień o przestępstwie oraz nie wszczynano postępowań sądowych przeciwko funkcjonariuszom pełniącym służbę w PdOZ.

Losowo wybrane nagrania z monitoringu nie wskazały, aby funkcjonariusze pełniący dyżur w PdOZ źle traktowali zatrzymanych.

Jedno z nagrań ujawniło natomiast, że w godzinach nocnych (tj. między 2:20-7:20) zatrzymany w dniu 3.08.2020 r. mężczyzna sikał do plastikowej butelki po wodzie mineralnej. Jak ustaliła delegacja KMPT, ostatni raz został zaprowadzony do toalety o godz.: 00:26, a następnie pouczony przez funkcjonariusza, że „w nocy można tylko raz iść do toalety” oraz, że kolejna możliwość skorzystania z toalety będzie dopiero rano (co zresztą potwierdziło nagrania monitoringu). Aby nie wzywać funkcjonariusza, zatrzymany sikał do butelki i dopiero nad ranem wylał mocz do pisuaru.

W związku z powyższym KMPT zaleca, aby każda osoba umieszczona w PdOZ miała zagwarantowany nieograniczony dostęp do pomieszczeń sanitarnych w godzinach nocnych.

4.2 Zapewnienie osobie zatrzymanej prawa do poinformowania osoby trzeciej o fakcie zatrzymania

Delegacja SPT zauważyła, że osoby zatrzymane przez Policję nie mają prawa do bezpośredniego kontaktu z wybraną osobą w celu poinformowania ich o zatrzymaniu. Niektórzy zatrzymani, którzy prosili funkcjonariusza o powiadomienie rodziny w ich imieniu, nie otrzymali informacji zwrotnej, czy prośba została zrealizowana.

² Zob. § 46 raportu SPT.

Podkomitet zaleca, aby wszystkie osoby pozbawione wolności miały prawo niezwłocznego poinformowania członka rodziny lub innej osoby o fakcie zatrzymania oraz otrzymania informacji zwrotnej na ten temat³.

Wg standardów SPT należy w pierwszej kolejności umożliwić osobom zatrzymanym samodzielne powiadomienie wybranej osoby o fakcie zatrzymania i miejscu przetrzymywania, a tylko w sytuacjach szczególnych, uzasadnionych specyfiką danej sytuacji, realizację tego prawa za pośrednictwem funkcjonariusza Policji.

Stan realizacji

Jak ustaliła delegacja KMPT, powiadomienie osoby trzeciej o zatrzymaniu realizowane jest przez funkcjonariuszy dokonujących zatrzymania, nie zaś w PdOZ. Profosi pełniący dyżur w Izbie nie mają nawet technicznej możliwości wykonywania połączeń telefonicznych na tzw. „miasto”, mogą łączyć się tylko w obrębie Komendy. Jeśli jest zatem sytuacja, w której policjant dokonujący zatrzymania, nie powiadomił osoby wskazanej przez zatrzymanego z różnych powodów (np. nie odbierała telefonu), to takie połączenie na prośbę zatrzymanego wykonuje dopiero policjant przeprowadzający przesłuchanie, czyli kilkanaście lub kilkadziesiąt godzin od zatrzymania. W dniu wizytacji jeden z zatrzymanych wskazał, że powinien wykonać telefon do swojego pracodawcy, aby poinformować go o nieobecności w pracy. Nie mógł tego jednak zrobić, ponieważ numer znajdował się w jego telefonie komórkowym, który z kolei został zabrany do depozytu. Nie miał zatem możliwości samodzielnego poinformowania wybranej osoby.

Biorąc pod uwagę powyższe, KMPT stwierdza, że **zalecenie nie zostało zrealizowane**.

4.3 Prawo do informacji

SPT w raporcie zwrócił uwagę, że pomimo udostępnienia kart informacyjnych o prawach osób zatrzymanych w celach w wielu komisariatach Policji oraz praktyki składania przez osoby zatrzymane podpisu pod odpowiednim pouczeniem, zatrzymani, konsekwentnie informowali, że nie zostali poinformowani o swoich prawach⁴.

Ponadto delegacja ustaliła, że wiele osób, nie było świadomych przyczyny zatrzymania. Podkomitet zalecił w związku z tym, aby Państwo wprowadziło niezbędne przepisy realnie gwarantujące, że wszystkie osoby pozbawione wolności będą niezwłocznie

³ Zob. § 57 raportu SPT.

⁴ Zob. § 49 raportu SPT.

w rozumiały dla siebie sposób informowane o wszystkich przysługujących im prawach oraz o przyczynach zatrzymania oraz jak najszybciej jak to możliwe o stawianych im zarzutach. Informacje takie powinny być najpierw przekazywane ustnie, w języku zrozumiałym dla danej osoby, jeśli to konieczne z pomocą tłumacza, a następnie przekazywane zainteresowanym osobom na piśmie⁵.

Stan realizacji

Z ustaleń poczynionych podczas wizytacji, analizy dokumentacji w PdOZ oraz rozmów z zatrzymanymi, KMPT zauważył, że osoby te były poinformowane o przysługujących im prawach. Przedstawiciele KMPT zwracają również uwagę, że zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 Regulaminu⁶, osoba przyjmowana do pomieszczenia potwierdza zapoznanie się z regulaminem pobytu poprzez złożenie podpisu w karcie zapoznania z regulaminem. Ponadto w każdej celi znajdował się tekst Regulaminu oraz wykaz instytucji zajmujących się prawami człowieka (RPO, RPD, HFPC, ETPC, Sąd Rejonowy w Piasecznie).

Biorąc pod uwagę powyższe, **KMPT uznaje zlecenia za zrealizowane.**

4.4. Pomoc dyplomatyczna oraz pomoc tłumacza

Podkomitet zauważył, że chociaż w niektórych komisariatach Policji były dostępne protokoły w językach obcych, zatrzymani cudzoziemcy często nie rozumieli procedury prowadzonej w języku polskim, ani nie mieli możliwości skontaktowania się z rodziną, konsulem czy ambasadą.

Podkomitet zalecił, aby Państwo zapewniło zatrzymanym cudzoziemcom prawo do komunikowania się z przedstawicielami dyplomatycznymi i konsularnymi państwa do którego należą, niezwłocznie po zatrzymaniu oraz by podjęło środki w celu zapewnienia pomocy tłumacza.

Stan realizacji

Wizytowane PdOZ dysponuje tłumaczeniami Regulaminu na języki obce.

⁵ Zob. § 50 raportu SPT.

⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r., poz. 638)

W KPP w Piasecznie co do zasady tłumacze przysięgli są dostępni. Problem pojawia się, gdy do zatrzymania dochodzi w nocy lub w weekend, wówczas trudno zobowiązać tłumacza do przyjazdu.

W dniu wizytacji w PdOZ przebywało 2 Wietnamczyków, którzy nie posługiwali się językiem polskim. Otrzymali jedynie do podpisu *Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym* w języku wietnamskim. Pozostałe dokumenty tj. protokół zatrzymania, depozyt, etc. były przez nich podpisane bez udziału tłumacza. Panowie zostali zatrzymani 3.08.2020 r. o godz. 17.00 i do dnia zakończenia wizytacji KMPT, czyli 4.08.2020 r. godz. 14.00, nie zapewniono im kontaktu z tłumaczem.

Biorąc powyższe na uwadze, KMPT uznaje, że mimo właściwych założeń przyjętych w KPP w Piasecznie odnośnie zapewnienia tłumacza zatrzymanym nie posługującym się językiem polskim, wzmocnienia wymaga praktyka zapewnienia tłumacza niezwłocznie po zatrzymaniu i umieszczeniu w PdOZ (nie zaś dopiero na etapie przesłuchania).

4.5. Dostęp do prawnika od samego początku pozbawienia wolności

SPT przypomniało, iż zgodnie z art. 245 Kodeksu postępowania karnego osoby zatrzymane, na ich wniosek, powinny mieć możliwość skontaktowania się z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nim rozmowy. SPT zauważył jednak, że wielu z zatrzymanych, nie miało takiej możliwości, szczególnie w pierwszym etapie postępowania. Podkomitet jest ponadto zaniepokojony brakiem odpowiedniego systemu pomocy prawnej w Polsce dla osób, których nie było stać na obrońcę z wyboru⁷.

Podkomitet zalecił w związku z powyższym, aby Państwo podjęło skuteczne środki w celu zagwarantowania, by wszystkim osobom pozbawionym wolności przysługiwało prawo kontaktu z prawnikiem, od momentu zatrzymania. Polska powinna zatem podjąć kroki w celu wprowadzenia list adwokatów i radców prawnych na wszystkich komisariatach policji⁸.

Stan realizacji

Realizacja prawa dostępu do obrońcy od początku zatrzymania, ma w Polsce charakter problemu systemowego.

Nie każda osoba zatrzymana ma w praktyce dostęp do takiego obrońcy. Niezwykle istotna jest tutaj sytuacja osób ubogich, których nie stać na opłacenie obrońcy z wyboru.

⁷ Zob. § 51 raportu SPT.

⁸ Zob. § 52 raportu SPT.

Ponadto procedura wyboru obrońcy z urzędu nie zapewnia w praktyce dostępu do obrońcy bezpośrednio po zatrzymaniu. Wniosek o przyznanie obrońcy z urzędu można bowiem złożyć dopiero po pierwszym przesłuchaniu w charakterze podejrzanego, nie zaś bezpośrednio po zatrzymaniu. Do czasu więc wyznaczenia obrońcy z urzędu i jego pierwszego kontaktu z klientem, funkcjonariusze realizują z zatrzymanym czynności służbowe (np. przesłuchania, rozpytania). **W zakresie rozwiązań systemowych zalecenie to nie zostało zrealizowane.**

Jak ustaliła delegacja KMPT, PdOZ dysponował listą adwokatów i radców prawnych na terenie Piaseczna udostępnianą osobom, które chciałyby skorzystać z prawa do obrony, za opłatą wyznaczoną przez prawnika. Wizyty adwokatów/radców prawnych odbywają się na terenie PdOZ (w pokoju lekarskim, bez monitoringu i bez obecności funkcjonariusza) lub na terenie Komendy w pokoju, w którym na co dzień odbywają się czynności z zatrzymanym. Prawnik ma zatem możliwość swobodnej rozmowy z zatrzymanym.

Ponadto, W tej kwestii **KMPT uznaje zalecenie za zrealizowane.**

4.6.Prawo dostępu do lekarza dla wszystkich osób zatrzymanych

SPT zauważył, że z wyjątkiem dwóch wizytowanych jednostek Policji wstępne badania lekarskie nie są rutynowo przeprowadzane zaraz po zatrzymaniu, ale wyłącznie na wniosek zatrzymanego lub w przypadku, gdy zatrzymany posiada widoczne obrażenia. Delegacja zaniepokojona była również faktem, iż badania lekarskie przeprowadzane są w obecności funkcjonariuszy Policji, są bardzo powierzchowne i niewłaściwie dokumentowane. Ponadto, w trakcie wizytacji ustalono, że w niektórych posterunkach Policji dokumentacja medyczna osób z widocznymi oznakami obrażeń nie zawierała żadnych informacji na ich temat, chociaż zostały one odnotowane przez lekarza⁹.

Podkomitet zalecił wprowadzenie systemu gwarantującego, że osoby pozbawione wolności, które wymagają leczenia, w tym opieki psychiatrycznej, bezzwłocznie uzyskają dostęp do takiego leczenia, bezpłatnie¹⁰. Koniecznym w opinii SPT jest również, by wszystkie osoby były zbadane przez lekarza, bez obecności policjanta. Zgodnie z *Podręcznikiem skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (Protokół Stambulski)* lekarze powinni zostać przeszkoleni w zakresie badania osób, które mogły być poddane torturom lub złemu traktowaniu i jak również odpowiedniego dokumentowania takich przypadków¹¹.

⁹ Zob. § 53 raportu SPT.

¹⁰ Zob. § 54 raportu SPT.

¹¹ Zob. § 55 raportu SPT.

Stan realizacji

Osoby zatrzymane są badane przez lekarza przed przyjęciem do PdOZ jedynie, gdy zachodzi przesłanka zgodna z rozporządzeniem w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję¹². Mężczyzna, z którym rozmawiała delegacja KMPT – ze złamanym obojczykiem w ortezie wskazywał, że badanie polegało na zawieszeniu pod szpital w Piasecznie. Badanie odbyło się w samochodzie, lekarz podszedł do otwartych w samochodzie policyjnych drzwi i przeprowadził krótki wywiad. Wg zatrzymanego mogło to trwać kilka sekund. Policjanci byli wtedy w samochodzie (być może taki sposób przeprowadzania badania spowodowany był trwającą pandemią koronawirusa). W dokumentacji znajdowało się zaświadczenie lekarskie, że mężczyzna może przebywać w PdOZ, wskazano na złamany obojczyk i zaopatrzenie ortezą. Zatrzymany mówił, że uraz nabył wcześniej, i że to już 4 tydzień unieruchomienia kończyny. Jeśli pogotowie wzywane jest do PdOZ wówczas konsultacja lekarska przeprowadzana jest w odrębnym pokoju wyposażonym w kozetkę, biurko, umywalkę i płyn dezynfekujący. Funkcjonariusz nie jest wówczas obecny podczas badania.

Odnosząc się natomiast do kwestii dokumentacji medycznej wskazać należy, że w protokołach zatrzymań każdorazowo znajduje się informacja o przeprowadzeniu bądź braku badania lekarskiego osoby zatrzymanej przed jej umieszczeniem w PdOZ, a także oświadczenie zatrzymanego o stanie zdrowia z uwzględnieniem opisu i przyczyn ewentualnych obrażeń. W przypadku wykonania badania lekarskiego, do protokołu dołączane jest zaświadczenie lekarza, że dana osoba zatrzymana może przebywać w PdOZ. Ewentualne obrażenia, które zatrzymany posiada podczas zatrzymania odnotowywane są także w notatkach służbowych policjantów, którzy dokonują zatrzymania. Z kolei jeśli funkcjonariusz pełniący służbę w PdOZ zauważy jakiegokolwiek obrażenia na nieosłoniętych częściach ciała zatrzymanego, opisuje w książce przebiegu służby.

Biorąc pod uwagę powyższe, KMPT uznaje za zrealizowane zalecenie dotyczące zapewnienia poufności badania lekarskiego podczas pobytu zatrzymanego w PdOZ oraz odnotowywanie w dokumentacji przez policjantów obrażeń widocznych na nieosłoniętych częściach ciała zatrzymanego.

Zalecenie dotyczące przeprowadzania badań lekarskich wszystkim zatrzymanym nadal pozostaje nie zrealizowane w sferze prawnej i systemowej.

¹² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz.U. z 2012 r., poz. 1102).

4.7. Personel

Podkomitet w raporcie zwrócił uwagę na problem wakatów istniejących w Policji jednocześnie zauważając, że oficjalna liczba wakatów prawdopodobnie nie odzwierciedla rzeczywistych potrzeb w tych jednostkach. Podkomitet zalecił, aby Państwo przeprowadziło ocenę liczby personelu potrzebnego zarówno w Policji, gwarantując jednocześnie wynagrodzenie proporcjonalne do wymaganych kwalifikacji i obowiązków powierzonych tym grupom zawodowym, aby zapewnić ich odpowiednią motywację, jako ogólny środek zapobiegawczy¹³.

Stan realizacji

Do służby w PdOZ skierowanych jest łącznie 5 funkcjonariuszy – mężczyzn. Służba pełniona jest 1-osobowo. Zdaniem KMPT 1 funkcjonariusz pełniący służbę przy maksymalnej liczbie osób osadzonych (20) w Izbie jest niewystraszający.

Co prawda, zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. U. KGP z 2012 r., poz. 42 ze zm.), kierownik jednostki organizuje służbę w taki sposób, aby w pomieszczeniu pełnił ją co najmniej jeden policjant.

KMPT podkreśla natomiast, że przy maksymalnym obciążeniu PdOZ nawet dwóch funkcjonariuszy może nie być w stanie jednocześnie dbać o bezpieczeństwo osadzonych i umożliwić im realizację ich uprawnień. W czasie kontroli zachowania osadzonych, wypełniania obowiązkowej dokumentacji czy też przyjmowania, wydawania, przekazywania lub zwalniania osób umieszczonych w PdOZ, niemożliwe do realizacji jest jednocześnie zajmowanie się innymi osadzonymi, którzy w tym czasie sygnalizują chęć skorzystania z przysługujących im uprawnień (np. skorzystanie z toalety). Znacznie utrudnione może być również reagowanie na zachodzące zdarzenia nadzwyczajne, w tym np. podejmowane próby samobójcze.

Analogiczne stanowisko w tej sprawie przedstawił sędzia wizytator ds. penitencjarnych, który systematycznie w swoich sprawozdaniach podkreśla, że konieczne jest wzmocnienie funkcjonariuszy pracujących w PdOZ KPP w Piasecznie do co najmniej dwóch, w celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa, zarówno zatrzymanych jak i pełniących służbę funkcjonariuszy, w szczególności w odniesieniu do sytuacji wypadków nadzwyczajnych

¹³ Zob. § 42-43 raportu SPT.

oraz faktu osadzania zatrzymanych po dwie osoby w celi. (W wizytowanym PdOZ, w ciągu ostatniego roku miał miejsce 1 wypadek nadzwyczajny - w dniu 21.12.2019 r. doszło do zgonu mężczyzny doprowadzonego do wytrzeźwienia).

Biorąc pod uwagę powyższe, **KMPT uznaje zalecenie za niezrealizowane.**

4.8. Warunki bytowe

SPT w swoim raporcie w odniesieniu do warunków materialnych zwrócił uwagę na:

- kontynuację wdrażania środków w celu zapewnienia odpowiedniego oświetlenia i wentylacji w tymczasowych pomieszczeniach przejściowych oraz pomieszczeniach dla osób zatrzymanych¹⁴,
- zapewnienie osobom zatrzymanym w areszcie policyjnym opcji dietetycznych, w tym jednego ciepłego posiłku i nieograniczonego dostępu do wody pitnej¹⁵,
- zapewnienie, że toalety i prysznice będą czyste, w dobrym stanie technicznym i dostępne na żądanie, Podkomitet wyraził zaniepokojenie, że na niektórych posterunkach Policji znajdowały się obiekty przeznaczone wyłącznie dla osób zatrzymanych z chorobami zakaźnymi, takimi jak HIV / AIDS lub zapalenie wątroby¹⁶. Podkomitet zauważa, że wyznaczenie oddzielnych toalet i pryszniców nie jest medycznie konieczne i stanowi segregację jako formę dyskryminującego traktowania. Podkomitet zaleca, aby Państwo-Strona podjęło środki w celu wyeliminowania tej i innych podobnych praktyk na swoich posterunkach policji¹⁷,
- zapewnienie wszystkim osobom zatrzymanym przez Policję możliwości spędzenia czasu poza celą, przez co najmniej godzinę dziennie¹⁸.

Stan realizacji

PdOZ wyposażony był w odpowiednie oświetlenie oraz wentylację. Poza uniemożliwieniem zatrzymanemu skorzystania z toalety w porze nocnej (co zostało opisane w pkt 4.1. raportu), delegacja KMPT nie zauważyła w trakcie wizytacji żadnych uchybień jeżeli chodzi o toalety i prysznice. W PdOZ zarówno prysznic, jak i muszla ustępowa nie są zabudowane do sufitu, jednakże są tak osłonięte, że uniemożliwione jest zaobserwowanie stref intymnych osoby korzystającej. Ponadto, do łazienki zatrzymani doprowadzani są pojedynczo.

¹⁴ Zob. § 61 raportu SPT.

¹⁵ Zob. § 63 raportu SPT.

¹⁶ Zob. § 64 raportu SPT.

¹⁷ Zob. § 65 raportu SPT.

¹⁸ Zob. § 67 raportu SPT.

Placówka zapewniała wegetariański catering – zatrzymane aktywistki z Greenpeace były wegankami, w ramach obiadu przysługiwało im gotowe danie – tofu curry. Dostęp do wody pitnej jest umożliwiany po wcześniejszym zgłoszeniu policjantowi. Zatrzymany otrzymuje wówczas butelkę z wodą i kubeczek do celi. Profos udostępnia gazety. Można wyjść do palarni.

Odnosząc się natomiast do zalecenia dotyczącego umożliwienia osobom zatrzymanym w PdOZ wyjść na świeże powietrze, KMPT w trakcie wizytacji ustalił, że jest to niemożliwe. Problem ten ma wymiar systemowy. W polskim porządku prawnym przepisy nie przewidują placu spacerowego, a zatrzymany nie ma przyznanego prawa do spaceru. Na terenie Komendy co prawda znajdują się plac spacerowy, niemniej jednak jest on nieużywany. Wdrożenie tego zalecenia wymagałoby zatem zmiany przepisów prawa i zapewnienia odpowiedniej infrastruktury we wszystkich PdOZ w Polsce.

W PdOZ funkcjonuje osobna toaleta dla osób zatrzymanych z HIV i chorobami zakaźnymi.

Reasumując powyższe, **KMPT uznaje, że w zakresie zapewnienia warunków bytowych zalecenie zostało zrealizowane częściowo.**

6. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karaniami, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają

Komendantowi Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie:

1. wzmocnienie funkcjonariuszy pracujących w PdOZ KPP w Piasecznie do co najmniej dwóch na dyżurze;
2. umożliwienie bezpośredniego i niezwłocznego poinformowania członka rodziny lub innej osoby o fakcie zatrzymania;
3. wzmocnienie praktyki zapewnienia cudzoziemcowi tłumacza jak najszybciej po zatrzymaniu i umieszczeniu w PdOZ;
4. umożliwianie osobom zatrzymanym korzystania z toalety w godzinach nocnych;
5. wyeliminowanie praktyki oznaczania pomieszczeń, toalet wyłącznie dla osób zatrzymanych z chorobami zakaźnymi, takimi jak HIV/AIDS.